

Recentiores quidam hoc argumento conviati apud Vasq. & Arriaga, concedunt, Deum voluisse prædestinatis gloriam ante quæcumque prævia peculiaris voluntate, & affectu majori, quam vellet reprobis per illam voluntatem generalem, qua vult omnes indifferentes salvos fieri. & ex vi talis majoris affectus illis quoque præparasse peculiaris gratiæ ac efficiaciam dicunt tamen majorem hunc Dei affectum erga prædestinatos adhuc intra genus voluntatis inefficaciam, ac simplicis complacentiæ contineri, acque idè argumentum non convincere, Deum decrevisse efficiaciam voluntate alicuiquam ad gloriam ante meritum prævisionem, & nos concedimus. Hæc tamen solutio etiam ipsi Vasq. & Arriaga, displicet, & superius explosa est n. 75. quando quidem specialis amor ac dilectio Dei circa prædestinatos de eorum salute talis est, ut cum fututione gloriam infallibilè habeat connexionem, nam ex vi ejus certissimè liberantur, quicumque liberantur, ut ait Aug. & ex vi ejus remouentur à Deo impedienda salutis, & providentur media, quibus certissimè liberantur, ut illa verba declarat Mach. 24. *Non si breuiati essent dies illi, non fieret salua omnia caro, sed propter electos breuiabuntur dies illi.* hoc est ratione electionis illorum, ergo talis electio non est simplex complacentia, & inefficaciam, sed volitio omnino efficiax, ad quam infallibiliter sequitur effectus, per hoc enim præcisè volitio efficiax ab inefficaciam debet electioni mediourum, ut superioris dicitur probatu est; ergo si Deum ex peculiari benevolentia, & effectu speciali erga prædestinatos media efficiacia, & infallibilitate illi procurat, & providet, quibus finem assequantur, signum est evidens, talem finem efficiaciter intendere. Respalii, auxilia prouentia non esse inæqualia ex parte Dei, & ita nõ requirere ex parte Dei voluntatem finis inæqualis, existimant enim, gratia, & efficiacia, & inefficaciam prouentem solum differre ex parte effectus, scilicet quia una habet effectum, & non altera, quam responsonem etiam Arriaga probare videtur disp. 34. n. 11. ubi ait, volitionem efficiaciam, & inefficaciam mediis nec specie, nec numero inter se differre, eadem enim, que nunc est efficiacia, potuit esse inefficaciam, & e contra; addit, quòd est specie distinguendum electionem, non tamen semper oriri debere à diversis intentionibus, nõ scpe unum idemque actus voluntatis habet vim inclinandi ad alios multos; iudicium enim, quo proponitur bonum, & malum potest inclinare ad odiu, vel amorem, & apprehensio ad negandũ, vel affirmandũ. Hæc tamen solutio probatur ab aliis etiã eiusdem opinionis, qui rectius sentiunt, gratiam efficiaciam, & inefficaciam etiam in actu primo esse inæqualem, nam vocatio congrua non supponit nostrum consensum, sed illam præuenit, & quæquid fit de physica inæqualitate, tamen non videtur, negari posse saltem moralis inæqualitas, nam supposita scientia conditionali peculiaris gratia est, quòd velit Deus dare gratiã prouenientem eò tempore, quo erat effectum habitura; ergo ex inæqualitate mediourum saltem moralis poterit argui in Deo inæqualitas voluntatis circa gloriam ipsam, itaut longè aliter velit salutem, & gloriam homini, cui præstat pro ea consequenda media efficiacia, ac talia cognita, quàm alicui talia media specialiter nõ conferat; dixi autem de inæqualitate, vel diversitate morali mediourum, ut modò præfendam à questione; an media specie diversa in genere nature oriri possint ex eadem finis intentione, nam quicquid sit modò de hoc (licet exempli Arriaga non sit ad rem, nam non est idem omnino simplex iudicium actus bonum, & malum proponentis, qui mouet ad amorem unius, & odium alterius, sed cognitiones distinctæ bonitatis, & malitæ huius, & illius obiecti) certum est, ex diversitate, & inæqualitate mediourum in tali genere, quòd unum fit efficiaciam, & aliud inefficax, & ut tale cognoscatur, sufficienter deduci efficiaciam, vel inefficaciam intentionis circa finem, quicquid sit, an intentionis, & electio in ratione efficiaciam, ac inefficaciam specie distinguantur inter se in genere nature, vel non, hic enim solum contendimus, electionem mediourum efficiaciam ab intentione inefficaciam finis oriri non posse, quocumque modo inter se differant electio mediis efficiaciam, ac inefficaciam.

Respond. proinde alii, Deum voluntate antecedenti equali circa gloriam posse pro suo beneplacito uni homini conferre majorem gratiã, quam alteri, respectu finis propositi; nec quærenda est hic alia ratio (inquit Beccan.) cur Deus hoc velit, nisi ipsa Dei voluntas, & beneplacitũ, ipse enim teste Apostolo didicit unicuique gratiam, prout vult, & ut est in Evangelio, uni dedit decem talenta, alteri quinque, alijs pauciora, quòd idem cogimur nos, ait, dicere in reprobis, si queratur, cur uni det majoris gratiam, quàm alteri, ex illa equali voluntate, quã vult, omnes salvos fieri; nil enim aliud respondere possumus, nisi quia sic vult; & hæc est ratio (ait Arriaga) quare equali voluntate dandi gloriam omnibus, vult dare prædestinatis media efficiacia, & non est contentus sufficientibus, quia nimirum potuit pro suo libito eligere efficiacia, & noluit se contem-

tere sufficientibus. Ceterum voluntate antecedenti Dei dandi gloriam non posse esse equaltem circa electos, & reprobos, satis supra deducit ex e proportionem intentionis est electione mediourum, que in electis est efficiax, & vult mediourum efficiaciam, & in aliis inefficax; & quidem talium mediourum efficiaciam ex antecedenti efficiaciam finis intentione oritur ducere, colligitur ex verbis cit. Mat. 24. *propter electos breuiabuntur dies illi & illis Sap. 4. *propter est, ne multa mutentur intelletum eius, cuius gratie finalis perseverantia reddens ratione subdit, placita enim erat Deo anima illius, ex quibus colligitur, hanc electionem ad gloriam talem esse, ut ratione illius remouentur ab electis impedienda salutis, & præstat perseverantia finalis, non ergo in ordine intentionis, de quo nunc loquimur, ratio proxima, cur det prædestinatis majorem gratiam, nempe perseverantia, & non reprobis, est, quia vult, ac merum Dei beneplacitum, sed quia vult ad gloriam efficiaciter electi, non autem alii, & ratio tandem immediata, & ultima quare isti sint electi, & non illi, est, quia vult; atque idè saltem est, quòd inquit Vasquez, antequam Deus decerneret prouenire gratia sua electos, fuisse equaltem in eo voluntate dandi gloriam prædestinatis, & reprobis, quatenus ad gloriam referatur, discretione vero incepisse ex eo instanti, quo uni maiora dona gratia præparavit, quàm alteri; hæc inquam, saltem est, quia idè dedit majorem gratiam electis, scilicet gratiam perseverantia finalis, quia sunt electi, ut exprimit illa particula *propter electos*, quæ indicat, efficiaciã electionis mediourum oriri ex efficiacia electionis antecedenti ad gloriam. Cum autem inquit Apof. Deum dividere gratiam suam singulis, prout non idè hoc dixit, ut excluderet omnem causam ex parte Dei prædestinationis, sed ut excluderet omnem causam meritoriam prout vocacionis ex parte nostri, quoniam est meritè gratuita, & ex hoc capite nulla alia ratio reddi potest, nisi quia vult. Neque valeat paritas assumpta à Beccano de duobus reprobis, quorum uni dedit Deus majorem gratiam, quàm alteri, ex equali voluntate dandi gloriam; Et enim hæc majoritas, & minoritas intrã spheram gratie inefficaciam continentur, quod perseverantia finalis, idè post se efficitur, quoad iustificationem temporalem, scilicet idè equali voluntate simpliciter efficiaciam dandi gloriam oriri potest utque major, vel minor gratia, tunc quia licet ex intentione salvandi omnes prouident omnibus tantia media, quæta sufficientia ad salutem, tamen ab alijs finis ipsi nonnos non prouident omnibus quæ sufficientia, sed uni minor, prout cogitur ad alios finis ab ipso intentos, focus est de prædestinatis, quibus præstat gratia efficiax quoad finem, sed non talem dandi gloriam prædestinatis planè est efficiax, & non infallibiliter foritur effectum, non enim dicitur eos quisdam de manu mea, dixit Christus Jo. 10. talis autem omni est voluntas dandi gloriam reprobis, quia hæc est inefficax, & per modum simplicis complacentiæ; ergo non est equalis pro utrisque. Dices, majorem esse veram de voluntate dandi gloriam post meritè prævia, hic autem in responsonis allata sermone esse de voluntate dandi gloriam antecedente meritorum prævisionem, & hæc esse equaltem pro prædestinatis, & reprobis. Contra, nam iam probatum est etiam, voluntatem efficiaciam dandi gloriam prædestinatis eorum me. rita præcedere in ordine intentionis, quando quidem idè eis conferit finalia merita, quia ab æterno sunt electi ad gloriam, & ab æterno placita fuit eorum animæ ergo voluntas etiam omnino antecedens non est equalis pro prædestinatis, & reprobis in ordine ad gloriam, sed pro illis est efficiax, & pro illis inefficax.**

Beccanus in solutione ejusdem obiecti, 12. quandam aliã dat responsonem, quæ videtur precedenti repugnare, inquit enim, quòd argumentum nostrum supponit, voluntatè finis tunc dici efficiaciam, quando quis ex amore finis elegit media, non qualicumque, sed efficiacia respectu finis; atque adè voluntatè dandi gloriam esse efficiaciam respectu prædestinatis, quia ex illa voluntate dantur illis efficiacia media, quibus respia gloriam assequantur; at respectu reprobis nõ esse efficiaciam, quia non dantur illis efficiacia media, sed tantum sufficientia. At hoc sine fundamento asseritur (inquit ipse) ut patet in aegreto & medico, uterque enim censetur efficiaciter velle sanitatem per modũ finis, quando quisque ex sua parte adhibet talia media, quæ sufficientia ad consequendam sanitatem, nisi aliunde impediuntur, siuè postea sequatur sanitas, siuè non; igitur si aegrotus spontè se subiciat medico, & medicus secũdũ artem suam adhibet medicinam, uterque censetur agere ex efficiacia intentione sanitatis, idem ergo de Deo dicendum esse, tunc enim censetur efficiaciter velle nobis gloriam per modum finis, quando ex illa voluntate dat nobis talia media, quæ sufficientia ad consequendam gloriam, si rectè illis utamur; hoc autem quæ facit reprobis, & prædestinatorum, hæc inquam talia solutio præcedenti repugnare videtur, hic enim inquit, Deũ nobis efficiaciter velle gloriam, tam respectu prædestinatorum, quàm reproborum,

rum, quòd antea negabat dicens, hanc voluntatem pro utrisque esse utique equaltem, sed inefficaciam, Verum est falsa responso, & falso nixa fundamentum, nam si de volitione efficiaciam alicuius finis proprie loqui velimus, ut in omni schola accipitur, pro illa nimirum, ex qua effectus infallibiliter intertur per media, cui eo certam connexionem habet, saltem est, Deum velle sic efficiaciter omnibus gloriam, nam hæc voluntas efficiax est sola prædestinatorum, illa vero voluntas virtute cuius dat Deus omnibus media sufficientia ad salutem, si rectè illis utamur, nõ potest dici voluntas efficiax absolute, & simpliciter, sed tantum conditionatè, & secundum quid, ut explicatum est supra n. 19. exemplum vero, quòd affertur de medico, & aegroti, quorum uterque censetur efficiaciter velle sanitatem per modum finis, quando quisque ex sua parte adhibet talia media, quæ sufficientia ad consequendam sanitatem, quòd quidem uterque videtur de voluntate efficiaciam absolute, vera verò, de voluntate sic absolute valet, quia ad utrumque particulam, nisi aliunde impediuntur, sed de voluntate efficiaciam solum quantum est ex parte dantis, idèt medici remedia applicantis; potest enim agens limitatum efficiaciter absolute in hoc sensu intendere finem, ut in proposito medici sanitatem aegroti, etiam si finis non sequatur, quia finis pendet etiam ab aliis medijs, & causis, quæ non subsunt ipsi potestati, eligit tamen, & applicat media, quantum est in ejus potestate; atque idè hoc exemplum malè applicatur, ad explicandam voluntatem Dei absolutam, & efficiaciam, nam agens illimitatum, cum omnia media, & eorum efficiaciam applicationem in sua habeat potestati, sic efficiaciter absolute intendit finem, scilicet intendit respectu prædestinatorum, necesse est ex suppositione talis intentionis, quòd omnia media, & efficiaciam eorum applicationem decernat, & ita finis infallibiliter sequatur, quòd facere potest absque libertatis laesione, ut dictum est n. 106.

Tertius evadendi modus cum precedenti connexionem habens est aliorum decipientium quòd ordinatè volens sibi, vel alteri finem absq; dependentia à libera cooperatione, alterius prius vult finem, quàm media; verum ordinatè volens finem alteri, tanquam primum assequendum pro libera eorum efficiacia cooperationem, media quidem potest velle ante finem, antè prævia verò ipsa media nunquam efficiaciter ipsam finem velle potest, esset enim voluntas inordinata, unde arguenter decipiuntur, quia eodem modo ratiocinantur de eo, qui vult finem absq; dependentia à libera alterius cooperatione, & de eo, qui vult finem cum tali dependentia, ita Pennotus lib. 6. c. 26. Arriaga, Amicus, Faber, qui bus prævit Vasq. loc. cit. Porro in hac solutione manifesta est petitio principij, nam hoc est, quòd controvertitur in præfati, an cum quis intendit alteri finem, & dependet à libera illius cooperatione, ita illum celat quæ, comitetur debeat ejus libertati, ut non sit prædestinatus antè prævisionem ejus liberæ cooperationis ad illum finem, ut bene notavit Smifinch. n. 563, & nos negamus, id esse necessariũ in Deo, licet sit verum in agente creato, quòd perfectè non habet in sua potestate voluntatem alterius, ut possit illum sedere, quocumque voluerit absq; laesione libertatis ejus, sic potest Deum, imò asserimus, divine providentiæ ordinatissimè magis consentaneum esse, quòd intendens alteri finem, nempe prius efficiaciter intendat, quàm media ad illum requisiti, quorum unum in proposito nostro est nostri arbitrii cooperatio, subministrare velit, præferti si intendens finem alteri immediate esset illum, & media ad illum requisita applicat, ut est in casu nostro de Deo nobis; ad finem æternam vult intendere, ut dictum est n. 106. Confirmat ipsa Adversariorum solutione, nam ratio, quæ redit, cur intendens finem sibi, vel alteri absq; dependentia alterius cooperatione prius debeat illum intendere efficiaciter, quàm media ad eũ eligere ut ordinatè dicatur agere, est, quia, & finis, & applicatio mediourum efficiaciam est immediate in ejus potestate, unde ordinatè volens vult exercere potestatem, prius efficiaciter finem intendere debet, quàm media eligat, quia propter finem vult illa, sed vita æterna est in potestate Dei, sic ut applicatio mediourum efficiaciam pro ejus consecutione, imò magis in ejus potestate, quàm nostra, nã ipse est causa physica immediate concurrentem ad effectum nostre beatitudinis, & ipse gradam, ac potestatem bene operandi nobis subministrat, & voluntas nostras efficiaciter movet, & promovet in via salutis absq; laesione nostre libertatis, cur enim hominis in manu ipsius est, & quocumque voluerit, illud inclinat; ergo magis consentaneum est ejus divine providentiæ, quòd prius finem illum nobis efficiaciter intendat, quàm media ad illum obtinendum disponat, ut fuit ostendit Avera q. 22. sect. 9. ex instanti. Unde miror, Arriagam hæc approbare solutionem disp. 34. sect. 2. cum ibidem rejiciat exemplũ de Parte desiderante filii doctoratum à Vasque ex adductum pro hujus solutionis confirmacione, eo quia licet (inquit) gloria sit assequenda pro nostra libertatem, id tamen, tam est in Dei voluntate, ut non minus eam consequi possit, quàm si a solo ipse penderet, quia cur hominis in manu Dei est; Si autem in ordine ad operationes libera ho-

minis cor est in Dei potestate, ergo, & gloria etiam, ut corona erit, quia id solum forte poterat impediri ratione operis liberi per quod nos præcisè meremur gloriam, & ob quod hæc dicitur esse in nostra manu; ergo æquivalenter eodem modo habet Deus illum finem in sua manu, ac quemcumque malum; ergo electio mediourum efficiaciam supponit in Deo electionem efficiaciam hominis ad gloriam, absq; præjudicio libertatis ejus; ita Arriaga, ex quo dicitur apparet imbecillitas hujus tertie solutionis, quam approbaverat.

Quartus modus evadendi infinuatur ab Amico sect. 4. cit. nu. 120. ubi post solutionem nunc allatam, hanc aliam addit, quòd est Deum per efficiaciam electionem mediourum non præintendat efficiaciter finem remouit, & minus principale respectu sui, qui est gloria ipsa creatura, per eam tamen efficiaciter præintendit finem proximum, & magis principale respectu sui, qui sunt merita ipsa creatura in obsequiũ ipsius Dei exhibita, quæ merita Deus principalitè, ut potè magis sibi honorifica in negotio prædestinationis intendit. Contra, nam vel intelligit, Amicum finem hunc principale, & proximi respectu sui esse merita ipsa creatura in obsequium ipsius Dei exhibita, ut ejus verba sonare videntur, & hoc dici non potest, quia merita creaturae potius sunt media, quibus ipse consequitur à creatura sui obsequium, & gloriam propriam, ut finem principale intantum, esse sui obsequiũ, & gloria propriam, vel intelligit, sine respectu sui principale intantum esse gloria propriam, quæ ex ipse creaturae meritis redundat in Deum, ut dicere debet, & per hoc non solum non solvitur argumentum, sed potius roboratur, quia talis quæque finis à Deo efficiaciter intenditur nec ab ipso acquirit, nisi pederet à libera cooperatione creaturæ, nõ minus quàm ipsa creatura glorificatio; ergo talis dependentia non impedit finem ad hoc posuit à Deo efficiaciter præintendit, ut nos dicimus de volutate efficiaciam dandi gloria ante prævia merita, vel si talis dependentia à libera alterius cooperatione impedit præintentionem finis efficiaciam, malè assignatur ad respondente pro causa meritorum, ac mediourum applicacione propria Dei gloria, quæque obsequium, ac finis efficiaciter præintendunt, quia etiam talis finis consecutio proximi, & principalis respectu Dei pedit à libera alterius cooperatione, si licet creaturæ meritis, Denique Tertianus ait, quòd si illa maxima ordinatè volens, & effectus vult, convinceret, argumentum opinionem oppositã esse impossibile, quæ tamen etiam ab Auditoribus nostre sententiæ censetur esse nihil possibile, sed etiam probabilis, ut dictum est nu. 100. Tùm quia probatur etiam argumentum, idem esse dicendum de voluntate excludendi à gloria ante prævia merita, nimirum, quòd sicut hæc ratione decernit Deus gloriam autè merita, quia prius vult finem, quàm media ad finem, ita quocumque decerneret reprobis ante demerita, enim verò sicut merita sunt media ad gloriam, ita demerita ad penam, & perfectior operandi modus videtur, si operans incipiat à fine. Tùm quia ex eodem argumento sequeretur, Deum nõ modò prius velle finem, quàm media, sed etiam prius velle ea, quæ sunt propinqua, quàm ea, quæ sunt remotiora, eum sit proportionalis ratio, at hoc est falsum, quia hinc sequeretur, Deum prius velle homines esse beatos, quàm voluerit, eos esse absolute in rerum natura, nam homines sunt propinquoires fini ultimo per beatitudinem, quàm per substantiam, unde si prius id est voluit à Deo, quòd est fini propinquius, sit, ut prius sit voluitum ab eo, quòd homines beati sint, quàm quòd sint.

At neque instantie nujusmodi rationem nostram infirmant, non quidem prima, quia est aliqui nostre sententiæ conformes oppositam quoque probabilem existimant, non tamen omnes, & quamvis Scotus p. d. 41. dando facultatem, ut eam quisque possit amplecti, visus sit eam indicare probabilem, ac rationem allatam non solvit, nec modum solvendi indicat, signũ evidens, non eam omnino judicare probabilè, nihil hominum, inquit Smifinch. n. 567. quòd licet modum communicandi gloria à nobis asseritur antè meritorum prævisionem fit melior, & perfectior absolute loquens; non tamen Deus necessitatè ad hanc alligatur, cum Deo his, quæ facit, meliora facere possit, unde ait, quòd potuit Deus prius implice complacentia, vel efficiaciã sub conditione velle electis dare vitam æternam, & idè velle eis dare sufficientia media ad salutem, & Et deinde prævisio mediourum fructu, atque effectus, velle efficiaciter absolute dare vitam æternam, de facto tamen primam voluntatem dandi electis vitam æternam fuisse perfectionem intentionem talis finis, adeoq; efficiaciam absolute, quòd consilij debet ex communi regula iudicandi de illius infinita bonitatis communicatione, nã nisi obset ratio, vel revelatio, de illa bonitate præsumendum est, quòd perfectam se se communicandi voluntatem habeat pro quocumque signo, tam rationis, quàm duracionis, Hic tamen modus prædestinandi ad gloriam à Smifinch. assignatus est sola preparacione auxiliiorum sufficientium mihi videtur impossibile, nam gratia sufficientis ab efficiaciã ex hoc distinguere solet, quòd hæc infallibiliter sortitur effectum, non autem, illa; ergo neque Deus

Deus ex illius effecti prævio futuro decernere efficaciter gloriam illi, cui tantum sufficientia auxilia præparavit, nã si sunt infallibiles effecti habitus, iam non tantum sufficientia erunt, sed etiam efficaciam. Si verò dicamus, post simplicem complacentiam gloriæ omnibus communicandam, in alio signo quibusdam efficaciam præparare auxilia, quorum effectum prævio tandem decernit ex merito prævisis dare gloriam eisdem, ut docent Recentes, tunc arguetur nostrum argumentum, quod efficax mediæ electio supponit etiam intentionem finis efficacem, quare nisi asseratur melior responsio his hæcenus relatis de probabilitate oppositæ sententiæ satis dubito, nisi forte dicatur cum Aversa citat, potuisse Deum decernere alicui gratiam finalem, non præcipue ob finem ei dandi gloriæ, sed ob alium efficaciter intentionem sibi notum, & prævisam eius morte in gratia decernere, postea ei dare gloriam, cum quo adhuc stat veritas illius maxime. Neque etiam secunda instantia arguetur, vis enim argumenti nostri consistit in hoc, quod volens efficaciter finem, voluntate ante ecedenti ante inspecta alterius opera, vult virtualiter omne medium, sine quo finis haberi non potest; Deus autem non vult damnare reprobos ante prævisam eorum peccata, quia si ita foret, aut dicendum esset, quod eos dånare vellet sine culpa, aut quod vellet etiam culpam, ut iustè illos posset damnare; quare dicendum est, non eodem modo velle electis gloriæ, & reprobis peccatum, ac damnationem, nam primus finis potest esse volitus à Deo non solum voluntate consequenti, sed etiam antecedenti, & per se, ac veluti ex primaria intentione; ac secundus finis non potest esse volitus, nisi voluntate consequente, ac veluti per accidens, & intentione secundaria, & idèdè primus finem velle potuit ante prævisam meritum, secundum verò non nisi post prævisam demerita, ut dicemus quæ seq. Ad 3. instantiam concedit gratia Scot. 3. dist. 7. quæst. 3. universaliter ordinatè volens prius velle, quæ sunt sui propinquiora, quàm quæ remotiora, hoc autem in duplici sensu potest intelligi, vel quod velit propinquiora in effectu, & sic falsum est, ut bene probat exemplum in instantia adductum; vel quod velit prius propinquiora, in esse mediis, & principii, conducentis ad illum finem, & sic intelligit Doctor, ut bene explicat Smissin. nu. 569. unde in hoc sensu concessa majori, negatur minor; ac ad probationem negatur, hominem per beatitudinem, tanquam per medium, propinquius conjugi ultimo fini, quàm per substantiam; sed per substantiam, tanquam per subiectum, per beatitudinem verò formalem, tanquam per formam immediatè conjugitur beatitudinis obiectivæ, & ultimo fini; ordinatè autem volens formam non prius eam vult, quàm velit subiectum talis formæ, atque idèdè falsum est, inde sequi. Deum prius velle hominem beatum esse, quàm esse absolute.

125 Tertia ratio principalis est, quia si non fuit hæc voluntas prima, quàm Deus habuit erga electos, & per quam electi à non electis primario, & radicaliter feceruntur, quæro, quemam illa sit. Respondet Vasquez disp. 89. n. 119. hæc non esse, quoniam antequam Deus decerneret prevenire gratia sua electos, fuit æqualis in eo voluntas dandi gloriam prædestinat, & reprobis, quatenus ad gloriam referatur, discretionè verò solum incepisse in signo posteriori in eo instanti, quò uni maiora media gratiæ, quàm alteri præparavit, & in hoc posita esse electionem gratiæ, de qua loquitur Aug. & per quam ait, electos, & secundum propositum vocatos à non electis fecerunt. Sed hæc solutio iam explosa est suprà nu. 113. quia idèdè Deus dat majorem gratiam electis, quàm reprobis, quia illi electi sunt; ergo electio ad gratiam majorem non est primaria radix discretionis eorum, sed electio ad gloriam; Deinde rursum quæro, quid per majorem gratiam, quam dicunt congruam, intelligant, vel enim intelligunt gratiam solummodo cõgruam in ordine ad primam sanctificationem, & hæc non est satis ad discernendum inter hos, & illos, nam hæc largitur Deus multis etiam reprobis, qui sæpè gratias cõgruas accipiunt, quibus verè iustificatur pro aliquo tempore, ac in ea iustificatione non perseverant usque ad finem vite, vel intelligunt gratiam etiam congruam pro conservatione sanctitatis usque ad finem vite; neque hæc potest dici omnino prima voluntas, quia etiam gratia finalis perseverantia non datur electis, ut electi fiunt, sed potius quia iam supponuntur electi per aliam priorem voluntatem, ut probatum est eodem nu. 113. Tùm quia hæc voluntas malè separatur à voluntate dandi gloriam, quia velle alicui finalem sanctitatem est velle illi ultimam salutem, & vitam æternam; tùm quia, ut deducum est num. 68. eadem difficultates recurring de dono finalis perseverantia, ac de voluntate dandi gloriam, quoniam etiam gratia finalis non cõparatur sine cooperatione liberi arbitrii, & sicut gloria non comparatur absque meritò, ita quoque finalis ipsa perseverantia cadit sub merito, scilicet de congruo. Respondet Amicus n. 126. ex necessaria connectione finalis perseverantia cum gloria inferri solum, Deum non posse velle efficaciter perseverantiam finalem virtualiter, quin etiam velit gloriam ipsa efficaciter intentione virtuali, inclusa nimirum in ipsa efficaci

voluntate dandi perseverantiam, non autem intentione formalis, nisi in posteriori signo; sed Contra hæc supra dictum est, voluntas finis in eo præferentior, quæ potest operari, non est virtualis, sed expressa, & formalis, sed gloriatorum est finis vocationis congruæ ad perseverandum; ergo voluntas talis finis non est virtualis tantum, sed formalis, & expressa, & secundum rationem prior, ergo multo magis præstentiam meritorum præcedit, quàm voluntas ipsa dandi talem congruam vocationem. Accedit, quòd inter gratiam finalem, & gloriam nulla à parte rei intercedit meritata quòd post gratiam finalem datur infallibiliter, & immediatè gloria, non propter meritata facta post illam gratiam, alio quin finalis non esset, sed ante; ergo si voluntas dandi infallibiliter gratiam finalem est ante prævisionem meritorum, ante hæc pariter erit voluntas dandi infallibiliter gloriam; probatur conseq. si quidem ex parte obsectorum multo major connexio est inter gratiam finalem, & gloriam, quàm inter gratiam finalem, & præcedentia meritoria; ut bene dicitur in Saol. cit. n. 54. quia gratia finalis non potest esse sine gloria, merito autem gloriæ ante gratiam finalem posunt esse sine gratia finali, cum multo post gratiam, & multa gloriæ merita peccent, & in peccato moriantur; Tùm quia si Deus vellet dare gratiam finalem ante prævisam meritata, ut ajuat Adversarii, gloriæ verò non nisi post eorum prævisionem, sequeretur, decreta Dei inter se in ordinari, volu huic dare gratiam finalem, volu huic dare meritata gloriæ, & tandem quia video hæc merita futura, volu huic dare gloriam propter meritata; Sed quis non videt, hæc esse magnam confusionem, & inordinationem inter actus divine voluntatis in processu prædestinationis? Separarent enim in divina mente, quæ sunt omnino connexa à parte rei, nempe gratia finalis, & gloria, & in divina mente merita mediarent inter gratiam finalem, & gloriam, cum tamen à parte rei nullum tale medium deur inter illa, quia post gratiam finalem nulla succedunt merita, sed gloria ipsa immediatè; si ergo ordi divinum decretorum secundum rationem prioris, & posterioris desini debet ex ipsi obiectis, ut sunt à parte rei, ut Adversarii ipsi contendunt, Deus debet velle dare gloriam immediatè post gratiam finalem, cumque; hæc velit dare etiam secundum ipsos ante meritorum prævisionem, eodem modo dicendum est velle dare ipsam quoque gloriam.

Quarta tandem, ac ultima ratio est, quia est opposita sententiæ de prædestinatione ex prævisis meritis prima facie videatur salvare magis libertatè alicui terti, & rationem meriti respectu gloriæ, magis quædona videatur ad tranquillandos vulgari mites in hoc profundissimo mysterio, non in desperatione inducantur, vel fœderiam, & torquentem nihilominus, quia diligentius examinata omnes patitur difficultates, quas nostras, & adhuc majores, & omnia argumenta alicuius momenti, quæ contra nostram urgentur, in oppositam quoque retorquerentur, ut supra innuimus n. 53. & adhuc clarior constat in ista in obsecrationum solutione, tùm ex auctoritatibus, tùm ex ratione, consultius est cum Augustino defendere prædestinationem gratulatum, & gratulati Dei voluntate, ad gloriam, quàm ex nostris prævisis meritis; & ratio est, quia dum tractatur quæstio pendens ex veribus liberi arbitrii creati, & efficacia gratiæ Dei, melius est pugnare pro gratia Dei, ejusque partes tueti, quàm liberi arbitrii nostri, cuius sat est solam salvatè libertatem, ut fecit Aug. contra Pelagianos, ac Semipelagianos disputans; licet autem sententiæ oppositæ de electione ad gloriam ex meritis longè distet ab errore Semipelagianorum, quæ dicebant, electionem ad gratiam fieri ex meritis solis viribus liberi arbitrii factis, ipsa autem loquitur de meritis auxilio gratiæ elicitis; attamen negari nequit, quin magis tribuat libero arbitrio, quàm nostra, quando quidem nostra ponit, ut quæ electionem, tam ad gratiam, quàm ad gloriam esse gratulatum, illam quidè simpliciter, & absolute, tam in ordine intentionis, quàm executionis, istam verò in ordine intentionis tantum; opposita verò opinio electionem tantum ad gratiam docet, esse gratulatum, aliam verò ad gloriæ contendi, esse ex meritis; ergo opposita opinio magis faveat libero arbitrio, quàm gratia Dei, si ergo Augustini regula est observanda in quæstionibus de gratia, & libero arbitrio, magis tribuendū esse divinæ gratiæ, quàm arbitrio nostro, dum modò ex parte nostra salvetur libertas, & ratio meriti, planè Christiannæ pietatis magis cõsentanea erit opinio nostra, quàm opposita, ne ullam arbitrio nostro tribuamus superbie, & extollentia occasionem: unde etiam ista opinio aliquis patereat difficultates, quibus opposita non sit obnoxia, dum modò non destruat libertas, & ratio meriti ex parte liberi arbitrii, malum illis subiacere captivandum intellectum nostrum in obsequium Dei, & avidiores esse cum Augustino tituli defensorum gratiæ Dei, quàm liberi arbitrii. Tùm quia verè idem est falsum virtualiter, Deum eligere aliquem ad gratiam infallibiliter, per quam prævidet eum salvandū, quòd Adversarii concedunt, & eum eligere efficaciter ad gloriam, ut non asserimus, & contra utrumque militant eadem difficultates, ut infra patebit.

A R.

ARTICULUS QUINTUS.

Quomodo ordo intentionis, & executionis in divina voluntate sit assignandus.

In eo propositi dubii declaratione nec nostram possumus examine stabilem sententiam, nec objectiones alterius dissolvere Enim verò Recentiores quidam videntes fundamentum illud ex ordine intentionis desumptum, quod ordinatè volens prius vult finem, deinde media ad finem, satis urgere, dixerunt, in actibus divinæ voluntatis efficacibus, & liberis non dari ordinem intentionis, sed solum ordinem executionis; Fundamentum est, quia ordo divinatorum decretorum non nisi ex ordine obsectorum; & effectuum desumptum est, sed in his solum est ordo executionis, medium enim semper est prius in executione ipso fine, quia finis pendet ex causalitate mediæ, ergo si vè sermo sit de velle moralibus, sive physice, idèdè est, semper Deum prius velle media, quàm finem. Confirma, quia in nobis ex imperfectione oritur, quòd incipiunt ab intentione finis, & postea consultius de mediis, quia consultius supponit ignotantiam aliam; Deus autem perfectissimam habet scientiam rerum omnium, & ita potest incipere à medio magis temoto, & procedere ad alia per executionem. Hinc consequenter Auctores isti nedum negant in Deo voluntatem efficacem dandi gloriam aliquibus, ut non asserimus, sed etiam negant dandi gratiam, & effectuum complacentiam, ut concedebant Adversarii pro salvanda veritate illius axiomatis, omnis ordinatè volens & cõ. Quòd quidem apud Recentiores istos nullam præstis habet virtutem in Deo, in quo tantum repetitur ordo executionis ab ipse illo ordine intentionis. Vbi nota intentionem in proposita dubitatione non sumi pro eaque, quæ electionis distinctio est, quæ distinguitur contra executionem, ut ex ipso articulo tituli liquet, unde sub intentione sic sumpta comprehenditur quòd electio; quare ordinem intentionis sic sumptæ ordinem consultationis, & resolutionis vocant Auctores, ordinem verò executionis appellat ordinem generationis juxta modum loquendi Arist. 3. Ethicæ, cap. 8. dicitur illud quod ultimum est in resolutione prima esse in generatione, quod vulgò dicimus ultimum in intentione esse primum in executione, nam finis, qui primò intenditur, ultimo executioni mandatur.

121 Circa hujus opinionis confirmationem non est multum immorandū, quòd quidem communiter, tam antiquiores Theologi, quàm Recentiores etiam sententia nosstræ de gratuita prædestinatione ad gloriam ad Versantes in Deo admittunt, esse aliquid ordinem intentionis circa gloriam, tanquam circa finem volitum saltem volitione inefficaci, ac simpliciter complacitæ, ut visum est ap. præced. & hoc verificatur, tam in opinione asserere, post Deum aliquo modo velle unam tem creatam propter aliam, tantquam propter rationem finis; quàm in opinione negante talem rationem finis posse aliquo pacto constitui in creaturis respectu Dei, ac enim ordo intentionis cõsiderandus est respectu sui ipsius, quatenus propter se ipsum diligit omnia, & ex tali amore procedit ad media, & à medio remotiora ad alia propinquiora fini. Et quidem in manifestè deducitur ex illo proverb. 16. omnia propter se ipsum operatur, ubi Deus, ubi ex communi Interpretum sensu particula propter causam finalem significat; deducitur etiam ex doctrina Patrum Consilii Niceni, ubi Eusebius Pamphili disputans cum quodam Philosopho partes Actianas agente sic dicitur. Si mundus est propter hominem, omnino cum homo prior sit in Dei proposito, mundus in Dei proposito erit hominis posterior, & in ista omnibus his prior erat sapientia, & homo in Dei proposito, sed eundem accidit via creationis posterior erit mundus fuisse, qui autem in divina intentione homini posterior erit, ille in via creationis prior incidit quibus verbis manifestè significatur diversitas ordinis in proposito, & intentione Dei ab ordine creationis, & executionis. Probatur etiam ratione, quia ut communiter Theologi docent, ratio amandi creaturas proxima, vel remota in Deo est propria ejus bonitas; ergo saltem ex parte ipsius est aliquis ordo intentionis in Deo, non enim diligeret Deus creaturas, nisi prius suam dilexisset bonitatem. Conf. quia agens non potest velle medium, ut medium, nisi propter finem, si ergo in Deo, & respectu illius non est alia ratio finalis, nisi sua bonitas, non poterit amare creaturam, nisi ab propriam ipsius Dei bonitatem, & Deum verò propter finem operari; consequentia patet; probatur primum antecedens, nam medium, ut medium est bonum utilis, utile autem non potest amari propter se, sed propter aliud, ad quod est utile. Conat adhuc quia ex opposito dictendi modo sequitur, Deum non agere propter finem, si non moveatur aliquo modo in genere causæ finalis ad media propter rationem, quati finalium, quod est contra communem, nedum Theologorum, sed etiam Philosophorum, consequentia pa-

ter, quia causalitas finalis, ut illic docent communis calculo, consistit vel in amore ipsius finis cogniti, vel in hoc, quòd ex amore finis agens moveatur ad operationem aliorum, propter quod dici solet, finem esse, cuius gratia cetera fiunt, ut patet ex 2. Phys.

Ad rationem verò in oppositum faciliè occurrit negandò minorem, ad probationem dicendū, quòd licet in ordine executionis finis pendeat ex causalitate mediæ, quod in genere efficientis causæ, sive physice, sive moralis; tamen in ordine intentionis media pendet ex causalitate finis in genere causæ finalis juxta cõmunem Philosophorum doctrinam de mutua finis, & mediæ causalitate in diversis genere causæ; quod argumentum tera petit principium, quia assumat in minori, ac ejus probatione id, quod controvertitur, scilicet ex parte obsectorum dari solum ordinem executionis, & solum finem pendere ex causalitate mediæ, non è contra in illo genere causæ, qui est punctus, de quo disputamus, Ad Conf. negatur assumptum quia voluntas finis est prior voluntate mediæ, non ex imperfectione, sed ex natura ipsarum rerum, quandoquidem medium, ut medium formaliter non potest diligi propter se, sed propter finem prius volitum, alios agens non diceretur agere propter finem, verum est tamen, in nobis ex imperfectione interdum oriri inquisitionem, & consultationem de mediis, & hæc tegillè sufficiat de hac singulari opinione; que paucissimos sectatores habet, sicut, & nullam probabilis speciem.

123 Alii Recentiores è contra concedunt in Deo voluntatem tantum dandi gloriam per modum intentionis, & omnino negant alteram voluntatem internam per modum executionis dicentes, præter primum ordinem, qui dicitur intentionis, non dari nisi ordinem executionis æternæ, que est ipsa effectio rei, tam in Deo, quàm in artifice creato, qui licet apud Philosophos, & Theologos ita distinguatur ordo intentionis, & executionis, ac ita opponi dicantur, ut quod est primum in intentione, sit ultimum in executione, tamen nullus Philosophorum constituit utrumque ordinem in mente, velle voluntate artificis, sed alterum tantum, scilicet intentionis, alterum verò nempe executionis tantum statuant in re ipsa extra; ita Vasq. Heriz, Amicus, Beccanus, Pennotus, Turrian, & alii passim oppositè sententiæ fautores, qui has duas in Deo voluntates, & ordines per modum intentionis, & executionis ea potissimum de causa negant, ut viam nobis præcluderent ad eorum objectiones dissolvendas, enim verò cum nobis scripturas obiciunt, vel Patrum auctoritates, quibus insinuatur, prædestinationem ad gloriam fieri ex prævisis meritis, eas statim explicandas de voluntate dandi gloriam per modum executionis, sicut in alii fæpèius adductis art. 3. & 4. diximus, sermone esse de voluntate dandi gloriam per modum intentionis; Et quoniam ordines intentionis absolute prior est ordine executionis, cum hic ex illo pendeat, non è contra, idèdè simpliciter dicimus, priorem esse intentionem gloriæ, quàm electionem, & prævisionem gratiæ, & meritum undè in diversis genere causæ, sive ratione diversè ordinis dicimus, utrumque verificari, idèdè scilicet Deum voluisse merita, quia voluit gloriam, & idèdè voluisse gloriam, quia voluit merita; hæc ergo adèdè obvia, & pro nostre sententiæ tutela idoneam distinctionem omnino conatu labefactare nituntur, ut à nobis confictam ad elidenda, eorum argumenta præsertim ex auctoritate deducta, ut infra constabit.

124 Nihilominus, quia distinctio hæc duarum voluntatum, & per modum intentionis, & per modum executionis cõmunis Philosophorum est, ac Theologorum antiquiorum in mente eufusqueque artificis sive creati, sive increati, quia non ex aliqua imperfectione, ut ait Poncius disp. 7. q. 3. sed ex ipsa rei natura, & necessitate agentis rationabiliter, & à proposito ortum ducit idèdè dicimus non solum dari ordinem executionis æternæ, que est ipsa rei effectio, sed etiam ordinem executionis internæ in ipsa Dei voluntate, ita ut secundum rationem sic duplex actus divine voluntatis, quo Deus ab æterno disposuit futura, unus quo voluit fieri, alter quo tem voluit hoc, vel illo modo fieri, quorum primum vocamus intentionem, alterer verò executionem internam, ut distinguuntur ab executione externa, quod est ipsa rei effectio in tempore; ita Suarez lib. 3. de auxiliis cap. 19. Smissin. tract. 3. disp. 6. quæst. 3. Ariaga disp. 3. s. 5. sect. 7. Lezana loc. cit. & alii passim nostre sententiæ Auctores, uno excepto Aversa id negare quæst. 22. sect. 6. qui electionem ipsam secundum ordinem executionis non tantum temporale agnoscunt, ut contendunt Auctores prioris sententiæ, sed etiam æternam, inquit enim, electionem ipsam temporalem dupliciter considerari posse, vel ut est simplex executio temporalis, vel ut talis executio suam habet ordinem in mente divina ab æterno adèdè quòd tam ordo intentionis, quàm executionis est ab æterno in mente divina, licet realis ejus executio, & externa sit solum in tempore, Quoniam verò Vasq. disp. 89. cap. 7. a nu. 52. valdè exaggerat, nullibi Augustinum hujus duplicis electionis ad gloriam, scilicet secundum ordinem intentionis, & executionis

cutiois mentionem fecisse, sed tantum electionis ad gratiam, & electionis ad gloriam, quarum primam sensu fieri non præsumo examinare...

125 Primum itaque Vulpes disp. 38. citat. art. n. 9. redarguens Vasq. quod nimis se docum existimet in Augustini doctrina, ostendit relatum distinctionem de duplici electione ad gloriam ex tractatu ipsius 63. in Ioan. ubi explicans illam Salvatoris sententiam in domo Patris mei mansiones multe sunt...

126 Secundo igitur colligenda est melius allata distinctio de duplici electione ad gloriam ex August. non quidem ex uno determinato loco, sed ex pluribus citat. quatenus aliquando docet electionem ad gloriam secundum se esse gratuitam...

glorie secundum præsentem iustitiam, non tamen semper cum effectu perducit ad regnum Cælorum, Aug. autem ibi loquitur vel de gloria, vel saltem de gratia, saltem necessariam connexionem habente cum gloria...

127 Tertio probatur ratio à posteriori, nam finis etiam in mte artificis duplicem habet statum, unum in ordine intentionis, secundum quem est causa mediorum, alterum in ordine executionis, secundum quem est effectus ipsorum...

128 Sed contra, nam per hanc solutionem, vel intendit Pennotus negare in universum hæc signa rationis in intellectu, & voluntate Dei, vel non si primum, jam destruit rationem...

ad præses spectat de ordine prioris, & posterioris dicimus. Deum nobis prius velle gloriam, quam merita, quod de voluntate saltem inefficaci ipse quoque fatetur...

129 Hinc ad argumentum primo potest concedi major, & negati minor, nam licet Deus simul cognoscatur causam, & effectum simultate se tenente ex parte divini actus...

130 Dices, quod finis necessarii connexa sunt simul volitata finis, & media hoc est gloria, & merita sunt necessarii connexa, ergo simul à Deo volita, Respondeo, primo distinguendo majorem...

Quarto probatur à priori, distinctio rationis inter actus divini voluntatis sumitur ex distinctione obiectorum, sed voluntas intentionis, & voluntas executionis versantur circa distincta objecta...

tur minor, quia voluntas intentiois versus finem esse recte volente, voluntas vero executionis circa productionem rei volente ab ipso volente faciendam, sed ista sunt diversa objecta...

131 In oppositum obiicit primo Vasquez, non recte à nobis assignari ordinem intentionis, & executionis, nam licet Philosophi ac Theologi eos agnoscerent distinctos, imò ut oppositos...

ad usum pro tali tempore causas hujus, vel illius effectus præ-intendit, nam hujus executionis temporalis ordo est præconceptus, & volutus ab æterno.

133 Secundo arguunt probando, voluntatem per modum interne executionis, seu æternæ dispositionis, quo modo res debeat exequi, & effici in tempore, esse superfluum, si intentio præcedens ponitur efficaciæ, ut à nobis ponitur voluntas dandi gloriam prædestinatam ante merita; nam vel per ordinem intentionis accipit res existentiam sufficientem, ut videatur extra causas futura; vel non; si non accipit, ergo non est efficaciæ, quia omnis volitio Dei efficaciæ ponit objectum suum à parte rei; si accipit, ergo ille est ordo executionis, & omnis alius superfluit. Nec valet communis responsio, ordinem intentionis solum radicaliter, & remotè dare existentiam rei, non proximè. Quoniam explicari nequit, quid sit ea radicalis existentia. Tùm 2. quia nullum effectum habet una voluntas ex istis, quem non habeat alia; utriusque enim correspondet pro effectu gloria prædestinatorum in tempore collata; ergo altera illarum est superflua. Tùm 3. quia per primu decretum manet omnia sufficienter applicata suo tempore exequenda; quia per illud Deus efficaciter intendit singula, ut prædicte causam, & igitur sine decreto executioni vi tantum prioris electivi, omnia manet suo tempore executioni mandanda. Tùm 4. quia si prior voluntas est efficaciæ, non sicut in ipsa gloria speculativè tantum diligenda per simplicem sùtaxat complacentiam, sed ad eam etiam se extendit per prædictam, & efficacem intentionem, quæ executionem includit, per hæc enim distinguitur prædicta intentio à simplici complacentia. Tùm 5. etatenus in nobis præter priorem voluntatem intentionis est necessaria posterior executionis, quatenus voluntas in nobis non est per se ipsam operativa ad extra, sed eget ad exequenda ea, quæ ipsa efficaciter intendit, ope virtutis executivæ distinctæ, at voluntas Dei se ipsa est operativa ad extra; neque eget ad exequendum, quod ipsa efficaciter intendit, virtute executiva distincta. Tùm 6. licet in creaturis, quæ non habent perfectam mediocritatem cum fine correspondentiam, possit esse intentio finis, quæ non determinat mediæ, & postea sequi possit determinatio hujus, vel illius mediæ, tamen in Deo, qui eam scientiam perfectissimam habet, non potest esse intentio, nisi determinatè eligatur mediæ, si autem eligatur hæc, & quidem efficaciter, illa volitio eo ipso erit executiva, & consequenter alia erit superflua, ita urgens Heriz & Amicus loc. cit.

133 Respondet hæc omnia argumenta retorqueri exemplo superius allato n. 131. in causis naturalibus, & ab Adversariis concessis, quod potest Deus efficaciter intendere, & velle abundantiam frumenti, & hinc moveri ad eligendam pluviam, ut medium ad talem finem, in quo exemplo adest voluntas efficaciæ abundantie frumenti, quæ tamen immediate Deum non urget ad productionem frumenti, sed per alias voluntates inde secuturas; ergo voluntas efficaciæ finis etiam secundum Adversarios non excludit voluntatem executivam mediocritatis, ut superflua; quare ingenue fatetur Turrianus hac ratione convictus, secundam voluntatem mediocritatis electivam, & executivam non repugnare priori etiam efficaciæ; & parum refert, quod has duas voluntates admittat, non repugnant in mediis tantum physicis, non autem in moralibus; Quoniam quantum ad præsens punctum spectat argumenta proposita, quæ militant contra duas illas voluntates in mediis physicis, sicut in moralibus cum rota eorum vis in hoc consistat, quod si intentio finis est efficaciæ in Deo, superfluit quæcumque alia volitio executiva talis intentionis, quia illa ut efficaciæ formaliter in se continet executionem; quare si argumenta hæc non convincunt in mediis physicis, ut Adversarii cõcedunt in exemplo allato, neque etiã convincunt in moralibus ex hoc capite, sed ex alio speciali; quæ etiam Turrianus loc. cit. inquit, non posse Deum velle efficaciter dare alicui gloriam ante prævia merita, & postea velle merita, sicut potuit velle efficaciter futurationem tritici, & postea velle futuram pluviam, tanquam causam triticionis, quia præfata due volitates per modum intentionis, & executionis invicem pugnant, sed quia voluntas dandi liberaliter gloriam pugnat cum voluntate dandi illa ex merit, quæ est ratio specialis repugnantia, de qua inferius dicemus. Itaque ad primu optime responsionem est, voluntate per modum intentionis esse efficaciæ, & dare suo modo existentiam effectui, & adhuc negatur superfluit aliam per modum executionis, quia voluntas aliqua non dicitur efficaciæ ex eo, quod per se, & immediate semper influat in effectum, sed ex eo, quod vel mediatè, vel immediate influat in illum, & quia inferat omnia alia, quæ sunt necessaria; quia ergo voluntas illa per modum intentionis efficaciter radicaliter influat in gloriam prædestinatorum, & immediate influat in alios actus, nostro modo intelligendi necessariòs, adeo dicitur efficaciæ, & non excludit, imò potius inferat aliam per modum executionis; ex qua doctrina optime occurrit instantia in argumento contra hanc communè solutionem facta, & siquidem dare existentiam radicaliter in eo consistit, quod ex vi illius efficaciæ intentionis Deus sit determinat

natus ad habendam volitionem, quæ immediate exequatur mediæ, & post mediæ finem, quod totum dicere debent Adversarii in allato exemplo de abundantia frumenti à Deo efficaciter volita, ex vi cuius determinatur manet ad habendam effectivam volitionem de danda pluvia. & hæc secunda voluntas non repugnat priori, quantumvis efficaciter aliter explicare nequeant, nisi per hoc, quod nos diximus, quod radicaliter, & mediatè influat in existentiam frumenti.

Ad secundum patet per idem, licet enim utrique voluntati, tam per modum intentionis, quam per modum executionis correspondeat in tempore pro effectu prædestinatoru gloria, hoc tamen fit diversò modo, priori namque correspondet gloria mediatè, radicaliter, & remotè, posteriori verò proximè, & immediate. Ad 3. per primu decretum manent omnia sufficienter applicata radicaliter, & virtualiter, concedo; formaliter, & actualiter, nego, alioquin, ut ad 1. dixi, per id non tantum probaretur, volitio per modum executionis superflua esse, sed etiã ipsammet mediocritatem electionem superflua esse, quod intentio finis est efficaciæ, ut patet in exemplo abundantiæ frumenti, si efficaciter volita, ut in virtute talis decreti manet omnia sufficienter applicata suo tempore exequenda, alioquin ex vi illius frumenti non esset futurum, atque adeo non esset decretum efficaciæ. Ad 4. concedo antecedente quoad primam partem, distinguo secundam, prior illa voluntas se extendit ad gloriam per prædictam, & efficacem intentionem, quæ executionem includit formaliter, negatè virtualiter concedo, quatenus ex vi illius determinatur Deus, non quidem ad dandam gloriam immediate, sed per alias voluntates inde factas, quarum una vult hæc, vel illa mediæ efficaciæ, & alia ita disponit hæc mediæ executioni mandanda, ut in tempore incipiat à remotiori, procedendo semper ad propinquiora fini acquirendo, quod dicitur voluntas per modum executionis. Ad 5. quæ plures ex contrariis aequè negant illas duas voluntates in Deo, & creaturis; alii contendunt, in Deo necessariam esse potentiam executivam à voluntate saltem virtualiter distinctam, ut de aliis loquuntur attributis, contra quos argumentum retorqueri possit; Ariaga loc. cit. inquit, hæc, & similia argumenta è superfluitate deducta, non ostendunt, hos duos ordines intentionis, & executionis in Deo repugnare, sed tantum necessariòs non esse; multa autem possunt fieri, quæ non sunt necessariòs rationi igitur (inquit) cur in Deo præter efficacem voluntatem per modum intentionis, datur etiam alia per modum executionis, si, quia nolit Deus immediate applicare suam omnipotentiam, sed per aliam secundam volitionem, quod provenit ex libertate Dei sui volentis, sicut cum quis ex amore Dei imperat actum elemosinæ, non se determinat ad dandum elemosinam immediate, etiam si poster, sed interveniende alio actu volitatis ad elemosinam pertinentem, à quo immediate est largitio imperatur, licet postea homo sine omni actu reflexivo immediate velle elemosinam; quare ad argumentum ait n. 74. eo probati, Deum habentem potentiam expeditam posse, si velit, immediate se determinare per volitionem efficaciæ, at non probati, non posse Deum pro sua libertate se determinare mediatè, id est habendo unum actum, ex quo non sequitur immediate res ipsa, sed alius actus, res illius executivus, sicut licet Deus sit omnino expeditus, & cõpletus, ut possit solus producere calorem, vel equum, non tamen solus vult producere, sed simul cum igne, & alio equo.

Hæc solutio non valde mihi probatur, siquidem in jam dictum 236 est n. 124. has duas voluntates per modum intentionis, & executionis admitti debere tam in creato, quam in divino artifice, quia non est aliqua imperfectio, nec ex ipsa agentis libertate ortum ducunt, sed ex ipsa rei natura, & necessitate agentis rationabiliter, & ex proposito, nam tale agens non solum mediâ eligere debet propter finem, ita ut prius finem intendat, & subinde mediâ eligat, sed eum in executione incipiat, & inchoat finis consecutionem à mediis remotioribus, procedendo seper ad propinquiora, debet planè hic etiam ordo executionis esse ab ipso præconceptus, & volutus, quod planè in Deo negari nõ potest, & Adversarii concedunt de intentione efficaciæ alicuius effectus naturalis, nam certum est de fide, Deum in tempore dare gloriam propter merit, certum pariter est in Theologia, quod, quicquid Deus facit in tempore, facere se disposuit ab æterno per intellectum, & volentem; ergo ordo hic executionis, quæ observat in tempore jam ab ipso præconceptus est, ac prevolitus ab æterno; nõ ergo ex sola Dei libertate ad iugiter ipsi per voluntatem intentionis etiam voluit executionis, ut inquit Ariaga, sed ex modo agendi eius prædestinito, & sapientissimo, & ex ratione perfectissime ejus providentiæ; ex quo patet, exempli ab ipso adductum ad probandum de imperante elemosinã ex amore Dei ad rem non esse, quia utique illi pendet ex mera libertate largienti elemosinam, qui ex sua libertate assumptam pote mortivum; at non sic est in Deo de voluntate efficaciæ, nam hæc est necessariò connexa cum voluntate executionis per modum intentionis ex ratione jam dicta, quia si ex mera Dei libertate admittitur

titur in ipso voluntas executiva connexa cum voluntate efficaciæ per modum intentionis, cum alias per hanc solum possit immediate suam omnipotentiam applicare, atque inde voluit executionem in Deo non est ex natura rei necessaria præter voluntatem efficacem per modum intentionis, cum nulla auctoritate nec Scripturæ, nec Patrum ostendat Ariaga, sic Deum disposuisse ab æterno ad extra operari per intentionem, scilicet voluntatem executivam à priori per modum intentionis distinctam, verifamilis est, Deum executioni mandare res ab æterno prædestinatas per voluntatem unicam, quæ sit efficaciæ per modum intentionis, & non per aliam quoque connexam, & superadditam ex solo Dei beneplacito, quæ dicitur voluntas executionis, quia de hac nullam habemus revelationem in scriptura, & alioquin probari non potest efficaci ratione, cum secundum ipsum pendeat ex sola Dei libertate, & non ex perfectissimo ejus agendi modo, ut nos asserimus; Itaque ad 5. negatur major, quoniam etiam in nobis præter voluntatem per modum intentionis datur quoque alia per modum executionis, quia ordo ipse servatus in executione externa est à nobis antecedenter præconceptus, & volutus, ut constat in artifice in mente sua disponente modum, quo vult fabricare domum, nihil enim in re exequitur, quod non prius fuerit ab ipso volutum, & præconceptum, non tantum per modum intentionis, sed etiam per modum interne executionis, quia dispositio velle domum à fundamentis inchoare, & aliis mediis remotioribus procedendo ad propinquiora usque ad finis consecutionem, & domus complementum.

Ad ultimum patet inquit Ariaga, Deum non ex necessitate, ac ex ignorantia, sed ex sua libertate prius se ad finem determinare, & posterius natura ad mediâ, cum aliqui possint simulari, & semel ad utrumque se determinare; Sed hoc etiam ad huc minus fundatè dicitur; nam voluntas mediocritatis etiam in Deo ex natura rei ortum ducit ex intentione finis, & non ex libertate. Debat probatum est n. 128. alioquin si hoc à solo pendente Dei beneplacito, postea Deus inchoare à voluntate mediocritatis, & non ab intentione finis, atque ita negari possit in Deo omnis prorsus ordo intentionis, ut asserat opinio consuta n. 121. itaque concedo, in Deo dari non posse intentionem efficaciæ alicuius finis nisi ex vi illius determinatè eligatur mediâ, non tamen per eandem illam voluntatè, illi eodem priori si non fatet per aliam subsistentem, & in posteriori signum, & cum dicitur, quod si hæc mediâ eligatur, ipsa ipsa volitio erit executiva, negatur, quia in ordine intentionis prius eligitur mediâ fini propinquius, & postea remotius; & contra verò contingit in ordine executionis, nam per talem voluntatem executivam ita disponit Deus finem intantum consecutus, ut prius executioni mandare velit mediâ remotius, & postea alind fini propinquius, ex quo patet, voluntatem mediocritatis electivam esse non posse executivam, quia contrario modo procedunt.

138 Tercio principaler arguunt, quoniam talis volitio efficaciæ finis ante determinatam electionem hujus, vel illius volitè videtur indeterminate, & confusa, atque adeo omnino Deo repugnans; ergo nequit velle gloriam efficaciter alicui ante prævia merita; quæ nequit velle, probatur assumptum, nam licet ex vi talis intentionis efficaciæ maneat Deus determinatus ad dandam auxilia efficaciæ, alioquin non foret ut effectus ex voluntate adhuc tamè maneat indeterminate ad dandam magis hæc auxilia, quam illa, quæ argumentum testatur Ariaga dis. 3. n. 71. valde nonnullos fidere. Respondet in primis, hoc argumentum non impugnare directè, quod non detur voluntas executiva distincta à voluntate per modum intentionis, de quo puncto est hic præcipue difficilis, sed potius quod dati nequeat intentio efficaciæ finis ante determinatam mediocritatis electionem. Deinde talem indeterminationem in divina voluntate ipsi quoque Adversarii admittere tenentur circa volitionem efficaciæ effectui naturalium, ut patet in allato exemplo de tritico, potest enim Deus efficaciter velle copiam tritici, nec adhuc ex vi talis voluntatis expressè decernere, nisi illum velit mediantè pluvia, vel temperato Solis calore, unde in illo priori ad hæc intelligitur, & determinata divina volitatio; Imò nonnulli est Adversarij cõcedunt, B. Virginem fuisse efficaciter electam ad gloriam ante prævia merita, ne tamen libertatem ad merendum ipsi admittere, dicitur, manifestè liberatam ad hæc, vel illa merita; unde etiã illa horum sententia, licet est vi illius efficaciæ intentionis maneat determinatus Deus ad dandam aliqua auxilia efficaciæ, manet tamen indeterminate in illo priori ad danda hæc, vel illa; atque ut hoc argumentum ex confusione, & indeterminatione delectum, cui adeo fidens, manifestam patitur instantiam etiã in eod. un sententia. Bene igitur advertit Ariaga pro argumenti solutione, aliud esse, Deum habere actus confusos, & vagos, quibus scilicet aliquam rationem communem amem, nõ cognoscendo, sed non clare ejus inferiori aliud verò Deum distinctè, & clare, licet non determinatè pro aliquo instanti, amare hoc, vel illud objectum; prima indeterminatione utique divine repugnat voluntati, & maximam in Deo inducit imperfectiorem, non

tamen secunda, quæ Deo manifestè tribuitur in Scriptura, in qua Deus præcipiebat, in veteri lege offerri par turturum, aut duos pullos columbarum, in quo precepto ostenditur divina voluntas indeterminate ad acceptandum hoc, vel illud par, quia neutrum determinatè petiit; potest ergo similiter esse in Deo talis efficaciæ voluntas, qua dicitur, velle existere gloriam per hæc, vel illa merita, quæ volitio indiget alia volitione, qua Deus determinatè hoc medium eligat præ alio. Neque hæc est peculiaris difficultas in proposito, nam cum Deus sit ordinatè volens, & ordo divinorum decretorum attendatur ex ordine objectorum, sicut substantia rei est prior suis accidentibus, ita quoque centeri debet à Deo prius volitæ, quàm illa, potest ergo Deus dicere, *volo Petrum esse, & existere*, non volendo tunc formaliter, & expressè accidentia, & circumstantias posteriores ipso, ut quod futurus sit tali tempore, in tali loco, &c. Sed tantum hoc decernere in posteriori signo.

Dices, paritatem non valere; illa efficaciæ volitio de futura Petri existentia est effectiva, & effectus non potest effici, nisi data causa determinata, locus autem, & tempus sunt accidentia posteriora Petro. Respondet, hoc discrimen nullum esse quantum spectat ad punctum præfens de confusione, & indeterminatione divini decreti circa futuram existentiam Petri, tã enim nequit existere Petrus in retur natura, nisi determinatè in tali loco, vel tempore, quàm non potest existere sine hac, vel illa causa determinata, & tã in uno casu cogitamus, Deum dicere, *volo, Petrum nasciturum, sed de loco, & tempore petita decernam*, quàm in altero, *volo, Petrum nasciturum, sed de Patre & Matre postea decernam*, nam primu decretum pertinet ad rei substantiam, alteru vero ad modum producendi, & existendi. Denique si principale argumentum probare intendat, voluntatem efficaciæ dandi gloriam esse indeterminate, & confusam, si fiat ante previsionem meritum, quia merita sunt causæ gloriæ, & effectus nequit esse futurus determinatè, nisi ex determinata causatone in argumento assumitur, merita esse causæ gloriæ, quod tantum verificatur in ordine executionis, alioquin in ordine intentionis res est contra se habet; & in eordine ultro concedimus, electionem determinatam meritum precedere voluntatem gloriæ, quoniam ut diximus, talis executiva voluntas incipit à mediis jam electis, & determinatis in priori ordinem intentionis; & ad finem progreditur, idealiter quidem in mente, realiter autem in re extra; velle circa hoc argumentum Averram q. 22. s. c. 5. ad t. obice, ubi illud solvit, qui absolute probat, Deum non posse velle prius finem, quàm mediâ.

Quartò arguunt rationem, quam dicitur à priori, ponamus omnes voluntates, quæ solum pertinent ad ordinem intentionis, in quo primo loco amatur finis, secundo medium illi viciniam, & sic utique ad ultimum, sed primu medium, hæc solæ voluntates ponent illa omnia mediâ, & finem sine alia executiva, nam illa voluntas, quæ finem ultimum, & terminat ad medium, unde incipiendum est, ponit illud medium, & tunc penultima ponit secundum medium, & sic de cæteris; ergo non est necessaria alia voluntas executiva. Respondet Ariaga n. 82. argumentum urgere contra aliquos male explicantes ordines intentionis, & executionis, si enim illa volitio sit immediata, & omnino determinata de ipsi mediis, sine dubio ea ponet à parte rei sine alia volitione executiva, at si sit reflexa, & indeterminata, ut ipse declarat, certè non ea ponet, sed necessaria erit alia voluntas executiva, quia Deus suam omnipotentiam determinat ad concurrendum; quod si Deus volitione unica omnia decrevit determinatè, necessaria est adhuc voluntas executiva, quia Deus ita voluit ea mediâ determinatè, ut non ea voluerit equi, nisi succedente in ipso alia volitione executiva, & immediate postea se determinare ad dandam elemosinam, potest etiam liberè ex amore Dei imperare actum elemosinæ, qui actus postea exequitur immediate elemosinam, ille autem prior, quantumcumque fuerit efficaciæ, & determinatus de elemosinâ, non est immediate executivus illius, sed debet inferre ipsum formalem actum elemosinæ, qui eam immediate exequitur.

Hæc responsio potius tem confundit, quàm declarat, siquidem argumentum urget ex hypothese, quod volitio, tã finis, quàm mediocritatis sit immediata, & determinata; & jam supra ostensum est, nõ semel finem, & mediâ via unica volitione determinatè cadere non posse, sed ficut sunt objecta ex natura rei distincta, ita etiam volitiones terminare distinctas ex parte ipsorum, cum decreta Dei non nisi ex parte objectoru distinguntur; ac in super n. 136. ostensum est, exemplum illud de largiente elemosinam ex amore Dei aptum non esse ad explicandam voluntatem executivam in Deo, de qua est fermo, quia neque hæc voluntas in Deo est reflexa, neque ad libitum assumitur à Deo, quia sine ipsa potest rem jam volitam in ordine intentionis immediate exequi; Itaque ad argumentum negatur assumptum cum ejus probatione, quia nulla illarum voluntatum quantumvis efficaciæ, ac determinatè potest esse immediate

236

237

238

139

140

141

ponere objectum suum extrinseci, nisi interveniente voluntate executiva, qua prius velit ponere in re objectum, quod fuit ultimum in ordine intentionis, & alia deinceps proximiora fini usque ad ipsius finis consecutionem; nam si unaquæque illarum voluntatum immediate poneret objectum suum extrinseci, hoc planè fieri deberet eodem ordine, quo sunt invicem connexæ in toto processu ordinis intentionis; atque ita primo loco deberet poni finis, qui prius amatus est, deinde deberet poni medium illi vicinum, & sic usque ad ultimum, quia enim ego dicam ratione ordine ponitur in verso, atque illi contrario, voluntas, quæ fuit ultima, & terminabatur ad medium, unde incipiendum est, ponet illud medium, & postea penultima ponet penultimum medium, & sic de cæteris; ex vi cuius voluntatis, aut dispositionis præcedentis observatur hic ordo in executione, si nulla talis dispositio præcessit, imò alia omnino cõtraria, ut ergo Deus agere dicatur rationaliter, & providè, & quicquid agit in tempore, quo ad rem, & modum dispositio ab æterno per intellectum, & voluntatem, opus est, præter voluntatem intentionis, qua prius vult finem, & media ad finem, ut in eo ponere aliam voluntatem, quæ dicatur executionis, qua ab æterno disponat tali, vel tali tempore res volitas in ordine intentionis sic exequatur prius ponere extra in re medium, quod fuit ultimum in eo ordine, deinde quod fuit penultimum usque ad ipsius finis consecutionem, ita, ut etiam hic ordo executionis, quæ observatur in tempore, fuerit ab eo præconcepus, & prævolitus ab æterno; alioquin cum ab æterno prius voluerit abundantiam fructus verbi gratia anno præsentis, & deinde pluviam ad talem finem consequendum, si nulla alia voluntas præcessit in eo ab æterno, qua determinaverit id exequi in tempore, prius producendo pluviam, & postea copiam tritici, non dicetur agere in tempore, sicut agere dispositio ab æterno, ut semper Adversarii inculcant, sed potius ordine in verso, & contrario, qui nunquam fuit ab eo, nec præconcepus, nec prævolitus; atque idèdum. 131. dixi. Adversarios ex hoc exemplo cogi ad eognostrandam in Deo voluntatem per modum executionis distinctam à voluntate per modum intentionis, nisi asserere velint, Deum cæco modo res in tempore producere ab æterno volitas, & tali ordine, qui nunquam fuit ab eo volitas, & præconcepus.

Quintò adhuc evidentiùs probant superfuitatem unius, vel alterius istarum voluntatum, quia vel una, vel altera nullum habet effectum collatio vitæ æternæ, qui est effectus electionis efficacis, sufficeret fit per alteram istarum, nam si prior voluntas, quæ ponitur per modum intentionis, est efficax, ut ponitur adhuc sublata alia voluntate, quæ ponitur per modum executionis, ex vi tantum prioris conferretur gloria, cum vi talis voluntatis gloria fit totaliter, & efficaciter decreta; vel si ponitur hæc alia voluntas dandi gloriam ex prævisis meritis, quæ dicitur per modum executionis, si supra ponitur alia ante prævisis merita, quæ dicitur intentionis, eum ex illa sufficeret habere effectus collationis gloriæ, alioquin efficax, & exequens non diceretur; ab hoc argumento inquit Baccan, nos expediri non posse. Resp. hoc argumentum incoincide cum secundo jam soluto n. 134. & retorqueri in exemplo sepius inculcato de abundantia tritici efficaciter à Deo volitas, præter quæ voluntatem coguntur Adversarii admittente in Deo aliam voluntatem executivam illius efficacis intentionis mediante electione pluvie, & tenetur explicare, quomodo utraq; istarum voluntatum sit efficax, nec tamen posteriori priori repugnet; occurrèndum ergo est ex dictis ibidem utramque istarum voluntatum esse efficacem, ac in effectu influere, sed diverso modo; nam prior voluntas, quæ dicitur intentionis, est quidem efficax, non tamen proxime, & immediate, sed radicaliter, & remote, quatenus ex se infert aliam voluntatem per modum executionis, quæ immediate, & proxime divinam potentiam applicat ad operandum; superfuerit autem altera istarum voluntatum, si utraq; eodem modo proxime, & immediate influeret in existentiam effectus; ratio autem cur voluntas per modum intentionis non immediate applicet divinam potentiam ad operandum, sed adhuc necessaria sit alia voluntas sequens per modum executionis, iam insinuatæ est; quia per priorem voluntatem res utiq; absoluit, & efficaciter decernitur futura, & per hæc, vel illa media, nihil tamen per eam decernitur de modo, quo id executioni mandetur, an scilicet inchoando executionem à mediis, vel à fine, sed hoc decernitur per aliam subsequentem voluntatem, quæ dicitur executionis, qua decernit inchoare executionem à mediis, unde quia hæc secunda voluntas determinatè respicit modum, quo executio debeat fieri in tempore; idèd per hanc posteriorem, & non per illam priorem, applicatur immediate divina potentia ad operandum, si hæc sit divina voluntas, si hæc sit divina facultas.

Sextò, si huiusmodi due voluntates dandi gloriam prædestinatæ sunt diversæ in Deo, ergo debent habere diversum objectum; ordo enim decretorum diversorum sumi debet ex ordine objectorum; atqui utraq; hæc voluntas habet idem objectum, scilicet gloriam, ergo non sunt due, sed una voluntas. Res-

põdeo, satis patere ex dictis n. 131. quomodo volitas per modum intentionis, ac per modum executionis habeat diverso objecta, nam prima voluntas versatur circa esse rei absolute inspectum, altera verò circa determinatum modum producendi illam, & circa modum servandum in ejus executione, quare negatur minor, quia licet utraq; versetur circa gloriam, diverso tamè modo, quod sufficit ad distinctionem objectivam, quantum factum est, ad constituendam diversâ decreta; potest etiam harum voluntatum diversitas colligi ex proximis motivis, propter que intelligitur Deus habere huiusmodi voluntatis actus, ut verbi gratia in eadem gloria, quam vult Deus prædestinato, intelligimus in prima intentione illius rationem volendi esse solam divinâ bonitatem; respectu autem voluntatis, per quæ Deus in executione vult dare gloriam, proxima rationem esse merita, quæ jam videntur in ipso prædestinato; quomodo autem non reputet eadem eandem gloriam liberaliter dari, & ex meritis declaratur infra, hic enim solum explicare intendimus, quomodo nõ pugnet, invicem voluntas per modum electionis intentionis, & voluntas per modum executionis; hic tamen advertendum est in donis, quæ Deus per seipsum, & tantum ex seipso facturus est, locum non habere hunc distinctionis modum, quia primam vocationem verbi gratia omnino gratis, & absolute Deus dare decrevit in ordine prædestinationis, & omnino etiam gratis dat in ipsa executione, atque etiam sine nobis libere cooperantibus, ut notavit Suarez lib. 1. de prædest. cap. 14. n. 5. quod hic ad verito pro solutione sequentis argumenti.

Septimò arguit Pennottus lib. 6. c. 21. n. 6. quod admissa hæc distinctione de duplici ordine intentionis, & executionis, & eodè modo applicata huic instituto, de quo disputamus, evectur unicum argumentum Aug. pro gratuita Dei prædestinatione ad gratiam adversus reliquias Pelagianorum, hic enim arguit Aug. in lib. de prædest. Sanctorum cap. 11. eodem modo Deus ab æterno gratiam prædestinavit, quomodo in tempore illam nobis confert, sed in tempore gratiam confert omnino absque meritis, si enim gratia, iam nõ est operibus, ut Apostolus ait; ergo ab æterno ipsam gratia prædestinavit nobis absque meritis, nõ autè ex prædicta fidei, aut alicuius nobis usus nostri liberi arbitrii præcedentis ipsam gratiam. Sed stante prædicta distinctione statim Semipelagianis respondendum, quod nõ est præparata gratia ex meritis secundum ordinem executionis, benè tamen secundum ordinem intentionis, quia nõ dicimus, hos ordines esse contrarios, & concedimus gloriam esse sic præparatam secundum ordinem executionis, quia in tempore, & in executione illa datur ex meritis, nõ autem secundum ordinem intentionis; quia priora in intentione sunt posteriora in executione; ita illi dicent, gratia nõ est præparata ex meritis secundum ordinem executionis, quia in executione nõ datur ex meritis, sed benè præparata est ex meritis secundum ordinem intentionis. Confirm. Aug. ad probandum, quod prædestinatio ad gratiam nõ fit ex meritis prævisis, ita argumentatur, gratia in tempore nõ datur ex meritis, ergo ab æterno nõ est prædestinata ex meritis; si argumentum Augustini urget, nõ video (ait Pennottus) cur, & nostrum non valeat, gloria in tempore datur ex meritis, ergo ab æterno fuit ex meritis præparata; aut si nostro argumento convenienter responderi potest per distinctionem illam de duplici ordine intentionis, & executionis, cur nõ etiam argumento Aug. illa poterit adhiberi, qua adhibita fuit tota Aug. pro gratuita Dei prædestinatione argumentatio. Demum data hæc doctrina potuisset August. facillimo negotio Massiliensè convincere ex illorum sententia ad hominem arguendo, illi enim dicebant, nostrum conatum, & bonum usum liberi arbitrii esse medium idoneum, ac necessariam dispositionem ad gratiam etiam primam consequendam, neque in executione dari divinam gratiam, nisi querètibus, & pulsantibus prius nobis per vires liberi arbitrii, hoc autem admisso potuissent illos sic ad hominem urgere; quæ sunt posteriora ordine executionis sunt priora ordine intentionis, & finis ordine intentionis est volitus prius, quam media, imò, & antè prævisis merita, gratia est finis nostri conatus, & boni usus liberi arbitrii, eum hæc secundum vos fuit media à Deo volita ad conferendam gratiam; ergo gratia ordine intentionis prius fuit nobis à Deo volita, & ingenta, quam Deus prævidere bonum usum, & conatum arbitrii; est fundata hæc ratio in doctrina Adversariorum, quæ si vera esset, dubium non est, quod Augustinus illa usus esset.

Resp. me tunc præ manibus habere librum Aug. de prædest. Sanctorum, atque deinde legere cap. 11. nec tale argumentum ibi invenire, nec explicite, nec implicite, quod Pennottus ait, esse unicuique ejus fundamentum contra errorem Semipelagianorum dicentium, primam gratiam dari nobis à Deo ex nostris meritis; tamen si tale argumentum, vel ibi, vel alibi haberet, si de gratia formatur, nõ potest esse applicari præfata distinctio, sicut applicatur eidem argumento, si fiat de gloria, & ratio est, quia Sacra Scriptura interdum causam præparationis gloriæ

bona opera nostra assignat, interdum verò electione ad gloriam planè gratis facta esse docet, ut constat ex dictis art. 4. quare hæc loca conciliari nequeunt, quam per præfatum distinctionem duplicis ordinis intentionis, & executionis; è contrà verò nunquam pro causa præparationis gratiæ opera nostra assignat, sed semper disertè, & planissime docet, gratiam nõ esse ex operibus, alioquin gratia nõ esset, quæ frustrà ad præfatum distinctionem recurreretur, ut defendetur aliquo modo, gratia nobis ex meritis præparari, quare si argueremus, gratia in tempore nõ datur ex meritis, ergo ab æterno nõ est præparata ex meritis, nõ benè responderetur, pro hoc concludi tantum, quod nõ est præparata ex meritis secundum ordinem executionis, cum quo adhuc sit, quod sit præparata secundum ordinem intentionis, eo quia ordines isti sunt contrarii; nõ valeat, inquam hæc responsio, quia prima vocatio, tam in ordine intentionis, quam in ordine executionis semper habet rationem medii, nunquam finis, gloria è contrà semper habet rationem finis, nõ medii; neque illi ordines dicuntur contrarii, ex hoc capite, ut quod datur gratis in ordine intentionis, datur ex meritis in ordine executionis, è contrà, quod datur gratis in ordine executionis, datur ex meritis in ordine intentionis sed ex eo præcisè dicuntur contrarii, quia priora in intentione, sunt posteriora in executione, è contrà; & hoc in proposito etià de gratia verificatur, quia ubi in ordine intentionis erat ultimum medium electum, in ordine executionis fit primum, quia consecutio gloriæ sumit ab illa exordiam.

Ad confirm. licet neque hoc argumentum in August. inveniri, patet per discrimen iam insinuatam inter gratiâ, & gloriam, quonia scilicet in Sacra Scriptura semper gratia dicitur dari gratis in tempore, & ab æterno gratis nobis præparari, atque adeò distinguere nõ possimus de ordine intentionis, & executionis, nã ex simili modo loquendi Scripturæ factis clarè dicitur nunquam dari ex meritis, nec ullo modo aliter gratia nõ esset; tùm quia in utroque ordine semper habet rationem medii ad gloriam, & nunquam rationem finis, atque idèd in nullo ordine postest assignari merita nostra, tunc ad illam consequendam, at gloria è contrà interdum dicitur nobis gratis præparata, interdum datur ex meritis, quare ad conciliandas scripturas ad illam distinctionem recurrere possumus, & debemus; & de gratia, & gloria aliter loqui nõ possumus, quàm quod nobis significat divina Scriptura; Item valeat argumentum negativum de gratia, gratia in tempore nõ datur ex meritis; ergo nec ab æterno est præparata ex meritis, quia tàm in tempore quàm ab æterno semper habet rationem medii, nunquam finis; affirmativum verò de gloria nõ valet absolute loquendo; gloria in tempore datur ex meritis, ergo ab æterno fuit præparata ex meritis; quia ab æterno in ordine intentionis præcessit merita, ut ejus effectus in genere causæ finalis, in ordine verò executionis merita subsequuntur eorum effectus in genere causæ efficientis, atque idèd in illo ordine priori nõ preparatur ex meritis, benè tamen in ordine posteriori; gratia tàm verò licet in priori ordine habeat rationem effectus, & in posteriori rationem causæ, semper tamen in utroque ordine habet rationem medii. Ad ultimum, per iterum quod procedit ex modo arguendi ab auctoritate negativè, qui apud omnes vitiōsus censetur, adhuc nõ concludit, quoniam Aug. insinuat etiam contrà Massiliensè probare, gratiam esse donum Dei omnino gratuitum simpliciter, & absolute loquendo in quocunq; ordine, quod nõ probasset, si argumento illo usus fuisset, siquidem illo tantum conclusisset, gratiam nõ dari ex meritis in ordine intentionis, nõ autem in ordine executionis; imò præcipuum Aug. propositum erat id probare in ordine executionis, nempe quod gratiam nõ mereatur nostris conatibus, quod utique nõ probasset, illud argumentum adhibendo. Et ex his tandem facile diluuntur, quæ etiam objecti Averis q. 12. sec. 6. contrà hanc duplicem voluntatem in Deo intentionis, & executionis.

ARTICULUS SEXTUS.

Satisfit objectionibus ex auctoritate dictis Sacrae Scripturæ.

IN oppositum Primò obiciunt testimonia Scripture, Math. 25. *venite benedicti Patris mei, possidere paratam vobis regnå ab origine mundi.* Ubi indubie Christus loquitur nõ de temporalibus, sed de æterna regni preparatione, cuius eterne præparationis causa reddidit illis verbis *securus arborum, & dedistis mihi māsare;* igitur ipsa opera iustorum ab æterno prævisâ fuerit. Deo mitivè ad præparandis illis ab ipsa eterne celeste regnum, suo tempore conferendum; & ita hæc verba interpretatur Chrysof. hom. 80. in Math. dicens, *nam quia sciebam, vos, antequam nati essetis, huiusmodi futuros, hæc vobis à me præparata fuere;* ubi videtis Chryfost. præscientiam meritorum assignari causâ præparationis gloriæ. Nec valet consueta responsio de duplici

ordine intentionis, & executionis, hæcque, & similia loca denotare causam, quare ordine executionis Deus det electis gloriam nõ autem causam, ob quam ordine intentionis illam eis ab æterno præparavit. Nõ valet, nam ex ipsis contextibus verbis constat Christum loqui de preparatione æterna; nec etiam benè explicari possunt de præparatione æterna, nõ quidem per modum intentionis, sed per modum eterne executionis, id est æterna illius dispositionis, quæ ab æterno dispositio prædestinationem electorum in tempore inchoare, & exequi per bona eorum opera. Nam ex eodem contextu convincitur, etiam si talis executio interna, & æterna daretur distincta à temporali, & æterna (quod ipsi negant) nõ adhuc de tali executionis ordine Christum loqui, sed intentionis, subdit enim paulò infra loquens de reprobis, *discedite à me maledicti in ignem æternum, qui paratus est Diabolo, & Angelis ejus, sursum enim, & nõ dedistis mihi māsare;* ubi videtur eodem modo positam conjunctionem illam enim causalem, ut quomodo modum ex bonis operibus misericordiæ datur electis regnum gloriæ, ita ex malis operibus impietatis reprobi deputantur ad penam; porò in istis sequentibus verbis particula enim nõ solum denotat causam secundum ordinem executionis, sed etiam intentionis, absit enim dicamus, Deum ordine intentionis reprobos ad penam destinasse, antè prævisâ illorum demerita, licet ordine executionis nullum deputet ad penam, nisi post demerita prævisâ, hoc nãque Calvinismu sapit; tùm quia hæc data explicatio sequeretur, Deum circa reprobos quoque duplicem habere voluntatem, unam exequentem, quæ respiciat futura peccata, alteram prædestinantem, seu potius reprobantem, quæ antèdat prævisione peccatorum, ut Calvinus asseruit. Si ergo in istis sequentibus verbis conjunctio enim denotat causam reprobationis impiorum secundum ordinem nõ solum executionis, sed etiã intentionis, id ipsam fatendum erit de verbis antecessentibus respectu prædestinationis electorum, cum textus eodem modo loquatur hic, & ibi, & eandem causam postposito modo se habentem assignet, ob quam isti ad gloriam vocantur, illi ad penam destinantur. Quod si rursus dicatur, illam præparationem esse operibus prævisis respectu vite eterne pertinere ad voluntatem exequentem, ac respectu mortis ad prædestinantem. Hoc voluntariè dicitur, & gratis omnino fingitur, cur enim preparare mortem ex prævisis peccatis pertinet ad prædestinantem, & nõ etiam preparare vitam ex prævisis meritis, præsertim cum Evangelicus textus eodem modo de utraque præparationis loquatur? Tùm quia, vel eadem est voluntas prædestinans, & exequens circa reprobos, vel diversa; si eadem, cur nõ etiam circa electos? si diversa, in quo ergo consistit voluntas circa reprobos? nam si preparare mortem ex prævisis peccatis pertinet ad prædestinantem, nihil videtur superesse, quod pertineat ad exequentem; ita urget Beccan. argumento primo.

Respondeo, in prædicta auctoritate vera præcipuum Christi intantum fuisse, loqui de temporalis executionis, iustaque retributionis, quæ unicuique fiet in extremo Iudicii die secundum ejus opera, & idèd particula illa causalis enim nõ ad æternam Patris dispositionem, si ve præparationem referri debet, sed ad temporalem executionem, quæ ab æterno in divina mensura, idèd addit *paratam vobis regnå ab origine mundi;* in hoc ergo principaliter sita est proportio facta ibi à Christo inter prædestinatos, & reprobos, quod si sicut in die iudicii electi ob eorum bona opera, jam facta ad gloriam deputabuntur, ita reprobi pariter ad penam ob eorum opera mala; consequenter verò loquitur etiam de æterna Dei dispositione, quæ pertinet ad ordinem executionis internæ, quia etiã hæc ipsa retributio in tempore faciendâ fuit ab æterno à Deo præconcepta, & prævolita, & in hoc etiam prædestinatio proportionaliter opponitur reprobis (licet talis proportio nõ fit ibi à Christo, ita principaliter intenta, sicut prior jam declarata) sicut enim Deus voluntatem executivam, quæ proprie est remunerativa, ex prævisis demeritis vult æterni supplicii; quod autè nõ eodè modo panitus discurrendu sit de præparatione gloriæ respectu electorũ, & panè respectu reproborũ, quamvis utrumque illis paratum dicat Christus ab æterno, & ex oppositis causis, constat ex eo, quod diximus supra n. 117. in solutione secundæ instantiæ, & scribit ipse Pennottus. 17. cap. 4. ubi ait, & optime dicendum nõ eodem modo esse à Deo volitum finem, qui est offensio divinæ gloriæ per modum misericordiæ in electis, & finem, qui est offensio divinæ gloriæ per modum iustitiæ vindicativæ in reprobis; nam primus finis potest esse volitus à Deo, nõ solum voluntate consequente, sed etiam antecedente, ac secundus finis nõ potest esse volitus; nisi voluntate consequente, & idèd esse finem primum potuerit velle antè prævisum bonum usum liberi arbitrii creati; secundum tamen velle nõ potuit antè prævisum illius usum malũ; ita ibi; ex quo deducitur optima solutio sui argumenti in proposito, quod dari potest utique voluntas intentionis circa gloriam respectu electorũ, distincta voluntate executionis